

Agro Nyt

Et månedligt nyhedsbrev fra Schiller Institutet

årgang 12 nr. 8

august 2000

FORVENT DET UVENTEDE

Det er de færreste af os i Europa, som forstår den amerikanske tradition med larmende og højroastede partikonventer. Hvert fjerde år i august samler henholdsvis Det republikanske Parti og Det demokratiske Parti et par tusinde delegerede fra alle amerikanske delstater til en hel uges mærkværdig blanding af politiske taler og markedsgøgl. Anledningen er ellers alvorlig nok. Her skal man nemlig træffe den endelige beslutning om hvem, der skal være de to partiers respektive kandidater til posten som De forenede Staters præsident. Verdens mest magtfulde embede. Og hvad gør man så? Man udstyrer hinanden med balloner, papirhatte og båthorn og iscenesætter et show, der ligner en dårlig udgave af en firmaudflugt i Tivoli.

I gamle dage var der en vis mening med galskaben. Konventets forskellige talere afspejlede også forskellige holdninger og fraktioner i hvert af de to partier. Politiske netværk fra forskellige egne af landet mødtes og bag de festlige kulisser blev der truffet politiske beslutninger og indgået aftaler. Når ugen var omme lå både partiets kandidat og valgprogram fast, og man demonstrerede med larmende begejstring, at dette var vinderens parti.

I dag er det hele tomme kulisser. Begge partier har udviklet sig til topstyrede nationale organisationer, hvor ingen – absolut ingen – af de delegerede har noget som helst at skulle have sagt. Partiprogrammet er blevet udarbejdet af markedsanalytikere og konventet er nøje koreograferet af tv- og medieeksperter. Det hele er blevet et smagløst underholdningsshow, som ikke engang den almindelige amerikaner har mave til at fordøje.

Vicepræsident Al Gore og guvernør George W. Bush er nok de ringeste præsidentkandidater, USA har budt sig selv og den øvrige verden i de seneste to århundreder. Det er en ussel trøst for alle os uden stemmeret ved amerikanske præsidentvalg, at de to herrer heller ikke er den amerikanske befolknings livret. De blev begge præsidentkandidater gennem en hidtil udset brutal manipulering fra deres respektive partileders side.

Men denne magtfuldkommenhed kan give bagslag. Vælgeroprøret lurder lige under overfladen. Det demokratiske Partis konvent kan blive skueplads for et dramatisk oprør imod vicepræsidenten. Falder den koreograferede forestilling til gulvet, står Bradley, LaRouche og andre klar i kulissen. Kommer oprøret fra den amerikanske befolkning først til valget i november, kan populistiske kandidater som den højre-radikale Pat Buchanan og den gamle miljøtosse Ralph Nader trække så mange stemmer, at ingen af kandidaterne kan mønstre et flertal i den valgmandsforsamling, der udpeger USA's næste præsident. Så forvent det uventede.

BØRSKRAK SOM BRANDØVELSE

Mens de fleste hyggede sig med sommerferiens optimistiske opsving på alverdens aktiemarkeder, hvor bl.a. det danske **KFX-aktieindeks** satte nye rekorder, holdt en af verdens mest indflydelsesrige tænketanke, **The Council on Foreign Relations, CFR**, en international konference i sit hovedkvarter i **New York** den **12.-13. juli**, i en helt anden stemning. **250** højtstående bankfolk, forretningsfolk, regeringsembesdmænd og andre indflydelsesrige personer fra **USA** og **Europa** var samlet til en række præsentationer og diskussioner under fællestitlen: Det næste finanskrak: Advarselstegn, skadebegrænsning og virkning.

Konferencen var arrangeret af en særlig projektgruppe, som CFR oprettede i begyndelsen af **1999**, efter at verden var blevet rystet af finanskrisen i **Asien 1997-98**, den russiske statsbankerot i **august 1998** og sammenbruddet af den store amerikanske spekulationsfond **LTCM** i **september 1998**. Projektgruppen kaldes »Projektet om Finansiell Sårbarhed«, og ledes af **Roger Kubarych**, der til daglig er investeringsbankmand i **Wall Street**.

Den **22. januar** i år havde projektgruppen afholdt en omfattende »brandøvelse«, hvor man så realistisk som overhovedet muligt simulerede et totalt sammenbrud på alle verdens aktiemarkeder, og det var bl.a. resultaterne af denne øvelse, der blev fremlagt på sommerkonferencen i New York. Det simulerede børskrak var programmeret til at finde sted i dagene mellem den **2. og 17. juli 2000**. Under øvelsen kæmpede **75** indkaldte bankfolk, embedsmænd, tidligere finansministre og højtstående folk fra det amerikanske udenrigsministerium i otte timer med følgerne af en verdensomspændende kædereaktion på de internationale aktiemarke-

der. Deltagerne blev inddelt i fire arbejdsgrupper. Den første gruppe behandlede de monetære og finansielle aspekter af krakket, der hører under **Den amerikanske Føderalbanks** ansvarsområde. Den anden gruppe tog sig af de økonomiske og handelsmæssige problemer, som hidrører det amerikanske handelsministerium. Den tredje gruppe tog sig af alle regulative spørgsmål, og den fjerde tog sig af nationale sikkerhedsproblemer. Her spillede den excentriske, tidligere **CIA-chef James Woolsey** rollen som forsvarsminister.

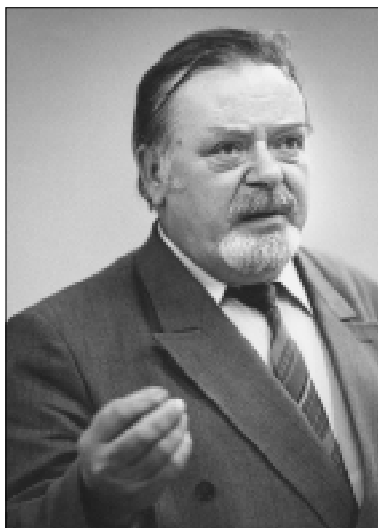
Øvelsen tog udgangspunkt i følgende scenarie: **Dow Jones-indekset** på Wall Street falder i flere på hinanden følgende dyk fra **10.000** til **7.100 point**. Olieprisen skyder op over **36 dollars** per tønde. **Dollaren** styrtdykker overfor både **euro** og **yen**. Et amerikansk datterselskab af et stort britisk forsikringsselskab får alvorlige problemer, hvilket skaber panik på derivatmarkedet. **Ukraine** kan ikke betale sin gæld til de russiske olieselskaber, og truslen om en militærkonfrontation mellem **Rusland** og Ukraine vokser. Oven i alt dette bliver den amerikanske præsident midlertidigt ude af stand til at regere. Øvelsen specificerede ikke om det skyldtes mord, statskup eller sygdom.

Sigtet med øvelsen var ganske klart: At redde bankerne og de store investorer med alle tilrådighedstående midler. Derfor bestod en stor del af øvelsen i at afprøve forskellige mekanismer til hurtigt og effektivt at overføre likvide midler fra Den amerikanske Føderalbank til forskellige dele af finanssektoren, efterhånden som de blev nødlidende. Nøjagtig som føderalbankchef **Alan Greenspan** gjorde det i det virkelige liv, da finanskrisen stod på sit højeste i **oktober 1998**. Man gennemprøvede også forskellige psykologiske virkemidler til at få aktiemarkedene til at falde til ro.

TARAS VASILJEVITJ MURANIVSKIJ (1935 - 2000)

Professor **Taras Vasiljevitj Muranivskij**, præsident for **Schiller Institut for Videnskab og Kultur i Rusland**, er død kun **65 år** gammel. Kort før midnat den **17. juli** blev han i sit hjem i **Moskva** ramt af et hjerteslag og døde i ambulancen på vej til hospitalet. Han efterlader sin kone, **Lionella S. Vladimirova**, fire børn og børnebørn.

Professor Muranivskijs død er et meget stort tab for **Schiller Institut**. Han har udført et kæmpearbejde, lige siden han i foråret **1991** mødte instituttets repræsentanter under en konference om økonomi i hans fødeland **Ukraine**. Med en universitetsgrad i økonomi fra **1970** og en doktorgrad i filosofi fra **1988** delte han både instinktivt og professionelt Schiller Institutts skepsis overfor de neoliberale økonomiske dogmer, de fleste økonomer i Rusland uhæmmet tilegnede sig efter kommunismens sammenbrud. Og han var vant til at gå imod strømmen. Allerede som studerende ved **Statsuniversitetet i Moskva** havde hans intellektuelle integritet medført ubehagelige afhøringer hos det hemmelige politi og en politisk sortlistning, der lagde store begrænsninger i hans karrieremuligheder.

I **november 1991** var Muranivskij blandt talerne på Schiller Institutts konference i **Berlin**. Han var videnskabelig redaktør af den russiske oversættelse af **Lyndon LaRouches** bog: »*So You Wish to Learn All About Economics?*«, der blev udgivet i **1992**. I **maj 1993** besøgte han LaRouche i fængslet i **Minnesota**, hvorefter han påtog sig formandskabet for Schiller Institut i Rusland. Han blev også redaktør af instituttets russisk-sprogede magasin: *Bulletin fra Schiller Institut i Moskva*. Muranivskij skrev utallige artikler om fysisk økonomi og LaRouches økonomiske ideer i alle de førende russiske økonomiske tidsskrifter som *Ekonomiskaja Gazeta*, *Nezavisimaja Gazeta*, *Pravda-Pyat* og *Profsojuzu i Ekonomika* m.fl. Den **20. juli** bragte *Ekonomiskaja Gazeta* Muranivskijs sidste artikel og en meget smuk nekrolog, skrevet af bladets redaktion.

For alle os, der havde den store glæde at møde Taras ved Schiller Institutts mange internationale konferencer, vil det være et stort savn fremover at skulle undvære hans tørre humor og hæse latter.

Æret være hans minde.

CFR: LAD AFRIKA DØ

Scenariet i den øvelse over et verdensomspændende børskrak, som **Council on Foreign Relations, CFR**, afholdt den **22. januar**, var hentet fra bogen: »*The Art of the Long View*«, skrevet af **Peter Schwartz**, grundlægger af penge-magasinet *Wired* og direktør for **Global Business Network, GBN**. Schwartz er ekspert i systemanalyse og matematisk spilteori og har tidligere været chef for **Royal Dutch Shells** afdeling for scenarieplanlægning. På CFR's konference i **New York** den **12.-13. juli** ledede han en arbejdsgruppe om netop scenarieplanlægning og simulation.

Den **13. juli** havde en journalist fra *Agro-Nyt's* samarbejdspartner *Executive Intelligence Review, EIR*, følgende hårrejsende meningsudveksling med Peter Schwartz:

EIR: »Du sagde i går, at vi ikke burde holde aids-ramte i Afrika i live. Afskriver du simpelthen hele kontinentets befolkning?«

Schwartz: »I **1986** udførte jeg et studie over emnet for **AT&T, Royal Dutch Shell** og **Volvo**. Vi nåede frem til den konklusion, at man ikke bør holde liv i folk med aids i Afrika. De spreder bare sygdommen. Det er bedre at lade dem dø hurtigt.

EIR: »Hvorfor udførte du det studie?«

Schwartz: »Åh, ikke af nogen særlig grund. Det var bare et intellektuelt studie.«

EIR: »Hvorfor ikke give de aids-ramte mulighed for at leve på anstændige steder, hvor de ikke spreder sygdommen ...?«

Schwartz: »Koncentrationslejre!«

EIR: »Jeg taler om steder, hvor folk har ordentlige boligforhold og en diæt, der indeholder 50% ekstra protein.«

Schwartz: »Koncentrationslejre!«

EIR: »Koncentrationslejre var steder, hvor folk blev arbejdet til døde og derefter gasset.«

Schwartz: »Nå ja, men Den sorte Pest var altså rigtig god. Den slog folk ihjel med det samme.«

PUTIN SKRÆMMER OLIGARKERNE

Den **28. juli** deltog præsident **Vladimir Putin** i et kort møde med **21** af **Ruslands** rigeste forretningsbaroner, de såkaldte oligarker. Det var oligarkerne selv, der indtrængende havde bedt om mødet. De er nemlig oprigtigt skræmte. Den russiske statsanklager har rejst tiltale for skattesvig og forretningsvindel imod nogle af de største og mest indflydelsesrige forretningsfolk i Rusland. **Boris Berezovskij** har måttet forklare statsanklageren, hvor **600 mio. dollars** af flyselskabet **Aeroflots** midler er forsvundet hen. Direktøren for Ruslands største olieselskab, **Lukoil, Vagit Alekperov**, er blevet bedt om en forklaring på, hvorfor han slet ikke betaler skat. **Vladimir Potanin** har fået besked på at tilbagebetale **140 mio. dollars**, han modtog i bestikkelse i forbindelse med privatiseringen af mineselskabet **Norilsk Nickel** i **1995**. Også adskillige bestyrelsesmedlemmer i bilgiganten **AvtoVaz** kan forvente at blive sigtet for kriminel aktivitet.

Ifølge den amerikanske avis *The Washington Post* forsikrede præsident Putin de fremmødte oligarker, at der »selvfølgelig ikke« var tale om nogen politisk motiveret kampagne. Der ville heller ikke blive tale om at omgøre de privatiseringer, som har gjort oligarkerne styrtende rige. Men Putin vil heller ikke gøre noget som helst for at lægge bånd på statsanklageren. Desuden var han ikke særlig imponeret af deres hulkende bøn om at holde politik ude af forretnings-

livet. Det var jo dem selv, der havde blandet sig i det politiske liv ved at bringe ham til magten, sagde han. Mediefyrsten **Vladimir Gusinskij** og storoligarkerne **Boris Berezovskij** og **Roman Abramovitj** deltog ikke i mødet.

ASIEN RYKKER I FRONT

I det britiske finanstidsskrift *The Economist* kunne man den **15. juli** læste en gæstekronik af den tidligere finanspolitiske rådgiver for præsident **Jimmy Carter, Fred Bernstein**, der i dag er direktør for **Instituttet for International Økonomi, IIE**, i **Washington**. Ifølge Bernstein er det ikke helt gået op for den øvrige verden, at **Asien** er ved at sammen-tømre et nyt politisk og økonomisk samarbejde, der vil få afgørende global strategisk betydning i de kommende år (se også *Agro-Nyt*, juni og juli '00). Han indledte sin kronik således: »Hvad angår det internationale finansvæsen, er der to forsamlinger, der gerne ser sig selv som ansvarlig for arkitekturen: Gruppen af de førende industrilande **G-7 (G-8** når **Rusland** er med) og **Den internationale Valutafond, IMF**. Men sådan er det ikke helt. I det mindste på mellemlang sigt vil de vigtigste forandringer i verdens finansielle arkitektur sandsynligvis komme fra de nye regionale arrangementer, der bliver formet i **Østasien** af **Japan, Kina, Sydkorea** og de **10** medlemmer af den sydøstasiatiske samarbejdsorganisation, **Asean**«.

Fred Bernstein påpeger, at den nye asiatiske økonomiske samarbejdsorganisation, **Asean + 3** (Asean, Japan, Sydkorea og Kina), stort set svarer til den **Østasiatiske Økonomiske Gruppe, EAEG**, som **Malaysias** premierminister **Mahathir bin Mohamad** foreslog oprettet allerede for **10** år siden, men som dengang åbent blev saboteret af **USA**. Nu er gruppen her, og den fungerer allerede som et asiatisk sidestykke til den **Nordamerikanske Handelsaftale, NAFTA**, og **Den europæiske Union, EU**. Og med det nye tætte asiatiske valuta-samarbejde (der blev vedtaget på Asean+3-mødet i **Chiang-mai, Thailand**, den **6. maj -red.**) ligger en **Asiatisk Valutafond, AMF**, lige om hjørnet, mener Bernstein.

Ifølge Bernstein skal man finde en væsentlig del af forklaringen på denne pludselige opløsning i de asiatiske landes vilje til regionalt samarbejde i en fælles utilfredshed med den måde, hvorpå **Den vestlige Verden** håndterede finanskrisen i **1997**. Det var **USA** og **IMF**, der dikterede løsningerne, og absolut troskab overfor den såkaldte »**Washingtonkonsensus**« var en betingelse for at få nogen form for krisehjælp, skrev Bernstein (en interessant konstatering, da det netop var Bernsteins eget institut, **IIE**, der udarbejdede denne konsensus, som bestod af en række ufravigelige krav om privatiseringer og liberaliseringer af de kriseramte økonomier -red.). Derfor er der grund til at frygte for den vestlige verdens fremtidige politiske overherredømme og de internationale finansinstitutioners skæbne, mener Bernstein: »[Et] samarbejdende Asien kunne blive en særdeles undergravnende kraft. Med enorme nationale opsparinger og en samlet valutareserve på over **800 mia. dollars** allerede nu, kunne området udvikle sine egne kapitalmarkeder og i stadig stigende grad ignorere de råd, for ikke at snakke om diktater, der måtte komme fra de globale finansinstitutioner«.

Det nye asiatiske økonomiske samarbejde henter en væsentlig del af sin styrke fra kæmpelandet Kinas deltagelse. I et interview med *Morgenavisen Jyllands-Posten* den **8. juli** beskrev direktøren for Kinas **Verdensøkonomiske Institut**

under **Akademiet for Socialvidenskab, Yu Yongding**, de fire hovedpunkter som samarbejdet med Japan, Sydkorea og Asean-landene er baseret på: **1)** Koordinering af den makro-økonomiske politik; **2)** koordinering af handelsstrømmene, så alle lande ikke importerer og eksporterer på samme tid; **3)** Teknisk monetært samarbejde om risiko-overvågning og interventioner; og **4)** valutakurssamarbejde, der skal skabe ro og stabilitet. Yu Yongding afslørede også, at Kina på et eller andet tidspunkt vil erstatte den kinesiske yuans kobling til den amerikanske **dollar** med en kobling til en valutakurv med en større vægt på **yen** og **euro**.

HANDEL UDEN PENGE

I en endnu ikke offentliggjort rapport med titlen: »Om en kurv af fysiske varer: Handel uden Valuta« giver **Lyndon LaRouche** et detaljeret responsum på de asiatiske landes udspil til oprettelsen af en **Asiatisk Valutafond, AMF**. LaRouche udtrykker sin fulde støtte til **Malaysias** premierminister **Mahathir bin Mohamad** og **Japans** tidligere finansminister **Eisuke Sakakibara** og deres fælles bestræbelser på at etablere økonomiske forsvarsmekanismer, der kan beskytte de asiatiske lande imod fremtidig valutaspækulation og en genopblusning af den internationale finanskriser, som ramte **Asien** så hårdt i efteråret **1997**. Men han advarer også imod en række faldgrupper, som de asiatiske ledere for alt i verden bør undgå.

Så længe **Den vestlige Verden** og bankerne i **Wall Street** og **City of London** insisterer på at bibeholde det nuværende finanssystem, domineret af **Den internationale Valutafond, IMF**, er det fuldt legitimt for lande og regioner at træffe særlige foranstaltninger til at beskytte deres befolkninger og nationale økonomier imod de kriser, det skrantende finanssystem med garanti vil udløse i den nærmeste fremtid, mener LaRouche. Derfor var det en god idé at etablere det asiatiske valutasamarbejde i **Chiangmai, Thailand**, den **6. maj**. Men sådanne regionale tiltag bør kun ses som første fase i en fuld reorganisering af hele det internationale finanssystem. Anden fase må være genindførelsen af et globalt fastkursvalutasystem i lighed med det, der blev etableret umiddelbart efter **2. Verdenskrig**, det såkaldte **Bretton Woods-system**.

Da modstanden imod genindførelsen af et fastkursystem især er kommet fra **USA**, har flere kredse foreslået, at man, i stedet for en guldbaseret dollar, som var reservevaluta i det gamle Bretton Woods-system, anvender en **kurv af valutaer**. Et sådant forslag lyder af indlysende årsager besnærende i de asiatiske lederes øren. Men det vil aldrig virke, advarer LaRouche. Overalt i verden har flere års spekulation drevet priserne på værdipapirer op i helt urealistiske højder. De samlede papirværdier er mange gange større end den samlede mængde og værdi af fysiske goder. Dette misforhold skal på et eller andet tidspunkt korrigeres, hvilket naturligt nok sker i forbindelse med en finanskriser. Men da de enkelte landes valutaer også afspejler den finansielle »varme luft«,

forbeholdt avispostkontoret

ville man ikke kunne afskrive de milliarder af dollars i tomme værdier, som er påkrævet for at skabe balance i verdensøkonomien, hvis finanssystemet alene var baseret på en kurv af valutaer. Man ville ende med en kurv af værdiløse pengesedler.

Hemmeligheden bag det gamle Bretton Woods-system var ikke, at **dollarens** værdi var forbundet til guld. Dollaren hentede sin egentlige værdi i den amerikanske industriproduktion. Det var **USA's** samlede fysiske produktion, der gav dollaren sin styrke som det internationale finanssystems reservevaluta. Dollarens guldværdi var en vigtig stabiliserende faktor i tiden efter 2. Verdenskrig, men i realiteten kunne man i stedet have udvalgt en repræsentativ **kurv af fysiske varer**, og ladet den udgøre grundlaget for dollarens værdi.

Lyndon LaRouche foreslår derfor, at man i forbindelse med etableringen af et nyt Bretton Woods-system fastsætter en syntetisk international afregningsenhed baseret på en udvalgt kurv af fysiske varer. Kurven skal i sin sammensætning afspejle alle aspekter af leveomkostningerne forbundet med en moderne familiehusholdning. Værdien af hver enkelt lands valuta fastlægges så i forhold til den syntetiske afregningsenhed. Hermed vil det globale finans- og pengesystem atter engang være solidt forankret i den fysiske økonomi. Men da den syntetiske afregningsenhed tager udgangspunkt i en kurv af fysiske varer og ikke i en kurv af valutaer, vil fremtidens handel i virkeligheden blive en avanceret form for byttehandel, en handel uden penge.

ANNONCE FOR NYT BRETTON WOODS

Den **20. juli** indrykkede **Ad Hoc-Komiteen for et Nyt Bretton Woods** helsidesannoncer i de to store tyske aviser *Die Welt* og *Frankfurter Rundschau*. Annoncen bar teksten på komiteens opfordring til oprettelsen af et nyt finanssystem (se *Agro-Nyt*, maj '00) og navnene på et par hundrede af underskriverne, heraf flere prominente politikere, fra mange lande over hele kloden. Samme annonce blev den **19. juli** også bragt i den store internationale arabiske avis *Al Arab*, der udgives i **London**.

Oprindeligt skulle annoncen også have været indrykket i den tyske avis *Frankfurter Allgemeine Zeitung*, men blev afvist af »principielle årsager« af direktør **Jochen Becker**. Hvad det var for nogle »principielle årsager«, ville man ikke uddybe, men avisens mangeårige økonomiske redaktør, **Hans D. Barbier**, er fanatisk tilhænger af **Friedrich von Hayek**. Ifølge Hayek er enhver form for økonomisk regulering det rene hedenskab. Så avisens redaktion var nok dybt uenig i annoncens indhold, men det burde faktisk ikke være grund nok til at afvise den.

AGRO-NYT udgives hver måned af **Schiller Institut**, Postboks 2613, 2100 København Ø, tlf: 35 43 00 33, Giro 564-8408, e-mail: sch-inst@inet.uni2.dk Internet-adresse: <http://www.schillerinstitut.dk/> Redaktion: Poul Rasmussen (ansvh.), Tom Gillesberg, Percy Rosell, Thomas Vissing og Executive Intelligence Review News Service. Abonnement: 1 år - 2000 kr. 6 mdr. - 1000 kr. 3 mdr. - 600 kr.

Eftertryk kun tilladt med kildeangivelse

ISSN: 0905-3786

Eget tryk